

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, професора

Перерви Петра Григоровича

на дисертаційну роботу Шпака Юрія Несторовича

«Економічне оцінювання та управління інформаційною діяльністю підприємств»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність обраної теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

У нинішніх умовах встановлення та розвитку інформаційного суспільства, що характеризується зростанням потоків інформаційних даних, розвитком методів їх оброблення та передавання, удосконаленням інформаційних технологій, виникненням інтегрованих системи зв'язку, розвитком сфери інформаційних послуг, зростають можливості підприємств щодо набуття і застосування конкурентних переваг, які ґрунтуються на їх здатності виконувати технологічні операції отримання, передавання, оброблення, вироблення, зберігання інформації тощо. Для їх результативного виконання слід забезпечити управління інформаційною діяльністю, її економічне оцінювання тощо.

Це визначає актуальність теми дисертаційної роботи Шпака Ю.Н., вона має важливе теоретичне і практичне значення.

Виконання дисертаційної роботи відповідає проблематиці наукових досліджень Дніпровського державного аграрно-економічного університету: «Фінансове забезпечення сталого розвитку аграрного сектору України» (номер державної реєстрації 01114U006058), у межах якої автор запропонував порядок оцінювання інформаційної діяльності підприємств та при виконанні держбюджетної НДР Національного університету «Львівська політехніка»:

«Методологія та інструментарій процесійно-структурованого менеджменту» (номер державної реєстрації 0111U001215), у межах якої автор розвинув понятійно-категорійну базу інформаційного забезпечення діагностики проектів в системі менеджменту підприємств.

2. Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Докладне вивчення тексту дисертації, наведених у ній даних, здійснених розрахунків, сформульованих висновків свідчить про обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, викладених у дисертації.

При написанні дисертації автором використано такі методи наукових досліджень: теоретичного узагальнення та систематизації; обстеження і групування, балансовий метод, метод графічних зображень; моделювання бізнес-процесів підприємства за допомогою CASE-засобу BP Win; економіко-математичного моделювання, балансовий, індексний методи, метод експертних оцінок; Scrum-метод. Це визначає обґрунтованість наукових положень та отриманих результатів наукових досліджень.

Мета дисертаційного дослідження відповідає обраній темі наукової роботи. Об'єкт і предмет визначені правильно. Наукові задачі сформульовані логічно та узгоджені, їх кількість повністю розкриває тему наукового дослідження Шпака Ю.Н.

У першому розділі «Теоретичні і прикладні засади економічного оцінювання та управління інформаційною діяльністю підприємств» вивчено сутність та особливості інформаційної діяльності підприємств, проведено аналіз праць вітчизняних та іноземних дослідників за проблематикою. Досліджено системне підґрунтя (концептуальні засади) інформаційної діяльності (с. 27-37) та фактори, які визначають інформаційну діяльність підприємств (с. 38-48). На підставі узагальнення літературних джерел за

проблематикою, окреслено концептуальні засади економічного оцінювання та управління інформаційною діяльністю підприємств (с. 49-67).

У другому розділі «Аналізування та економічне оцінювання інформаційної діяльності підприємств» вивчено методи і здійснено аналізування статистичних матеріалів та даних підприємства щодо стану їх інформаційної діяльності (с. 83-102), розроблено метод економічного оцінювання інформаційної діяльності підприємств, що передбачає розроблення системи показників, призначених для оцінювання інформаційної діяльності, яка містить узагальнюючі показники (застосовуються для суцільного оцінювання інформаційної діяльності підприємства та для аналізування її окремих аспектів) і показники рівня реалізації технологічних операцій (призначені для економічного оцінювання окремих технологічних операцій інформаційної діяльності підприємства) (с. 103-125).

У третьому розділі «Економічний інструментарій управління інформаційною діяльністю підприємств» удосконалено процес планування інформаційної діяльності підприємств шляхом використання елементів scrum-підходу (с. 142-145). Це обумовило вибір відповідних організаційних форм для взаємодії працівників scrum-команди (с. 145-153) та удосконалення системи стимулювання працівників сфери інформаційної діяльності підприємств (с. 153-168). Для досягнення цілей управління інформаційною діяльністю розвинуто системно-функціональну модель контролювання систем управління інформаційною діяльністю підприємств (с. 176-179) та механізм їх регулювання (с. 180-182).

Наприкінці кожного із розділів наведено висновки, які є узагальненням досліджень, на їх основі сформовані практичні рекомендації. Це вказує на їх практичну спрямованість.

Слід відзначити те, що наукові завдання, отримана наукова новизна та висновки дисертації взаємопов'язані. Усі результати отримані автором особисто.

Зважаючи на це, усі наукові положення, висновки і рекомендації, які викладено у дисертаційній роботі Шпака Ю.Н., є обґрунтованими і достовірними.

3. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження і достовірність отриманих результатів, висновків і рекомендацій

Усі наукові положення сформовані Шпаком Ю.Н. самостійно та відображають особистий внесок дисертанта в розвиток економічної науки. Аналізування дисертації, автореферату та публікацій дисертанта свідчить про наявність елементів наукової новизни, їх викладно системно, логічно, послідовно.

У роботі дістали подальший розвиток визначення поняття «інформаційна діяльність підприємств» (с. 6 автореферату, с. 32 дисертації), типологія факторів, які визначають інформаційну діяльність підприємств (с. 6-7 автореферату, с. 40-46, рис. 1.3 дисертації).

Вперше розроблено метод економічного оцінювання інформаційної діяльності підприємств, що ґрунтується на використанні системи узагальнюючих показників і показників рівня реалізації технологічних операцій, запропонованій послідовності, виявлених критеріальних межах та ідентифікаційно-інтерпретаційних рівнях інформаційної діяльності і таким чином забезпечує її інтегральне оцінювання (с. 107-118 дисертації, с. 9-11 автореферату).

Заслугує на увагу *удосконалений* процес планування інформаційної діяльності підприємств, що передбачає застосування елементів scrum-підходу та забезпечує швидку структурну перебудову, можливість зміни методів та способів впливу у процесі прийняття раціональних управлінських рішень щодо дій працівників інформаційної сфери підприємства, прозорість процесів обміну інформацією, наявність зворотного зв'язку та можливість двостороннього

впливу у процесі управління інформаційною діяльністю тощо (с. 11-13 автореферату, с. 134-144 дисертації).

Автором *удосконалено* структуру системи управління інформаційною діяльністю підприємства в умовах застосування scrum-підходу, яка передбачає визначення функцій працівників відділу інформаційної діяльності (scrum-майстра, власника продукту, працівників scrum-команди), відповідну схему крос-функціональної взаємодії працівників scrum-команди з управління інформаційною діяльністю підприємства (с. 12-13 автореферату, с. 145-151 дисертації).

У роботі *розвинуто* систему стимулювання працівників сфери інформаційної діяльності підприємств, що передбачає мотивування на індивідуальному, командному, колегіальному, колективному рівнях (с. 14-15, табл. 3 автореферату, с. 154-166 дисертації).

У дисертації *удосконалено* системно-функціональну модель контролювання інформаційної діяльності підприємств, яка передбачає проміжний контроль (scrum-контроль) і самоконтроль інформаційної діяльності (забезпечує оцінювання діяльності scrum-команд) (с. 15, рис. 3 автореферату, с. 177-179, рис. 3.11 дисертації) та механізм регулювання систем управління інформаційною діяльністю, який забезпечує генерування та реалізацію регулювальних заходів, усунення недоліків у роботі підприємства та запобігання його втратам в умовах застосування елементів scrum-підходу (с. 16 автореферату, с.180-182, рис. 3.12 дисертації).

4. Аналіз літератури, використаної в дисертаційному дослідженні

Достовірність усіх наукових положень, отриманих дисертантом висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформативної бази, яка включає законодавчо-нормативні акти, монографії, публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали офіційних статистичних звітів, дані фінансового, статистичного та управлінського обліку підприємств тощо.

Перелік використаних джерел в дисертаційному дослідженні Шпака Ю.Н. складає 174 найменування.

5. Аналіз публікацій автора за темою дисертаційного дослідження

За темою дисертації опубліковано 18 наукових праць, з яких 1 колективна монографія, 2 статті у фахових виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science, і наукових періодичних видань іноземних держав, 2 статі у закордонних виданнях, 6 статей у наукових фахових виданнях України, 8 тез доповідей науково-практичних конференцій і симпозіумів. Апробація результатів дисертації відбувалась на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях у м. Одеса, м. Київ, м. Дніпро, м. Миколаїв тощо. Автореферат дисертації та опубліковані Шпаком Ю.Н. наукові праці повністю відображають зміст дисертації. На підставі аналізування наукових публікацій дисертанта можна стверджувати про повноту викладу основних наукових положень та результатів дисертації у наукових джерелах. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття ступеня кандидата економічних наук згідно вимог.

6. Практична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи

Практичну цінність мають отримані Шпаком Ю.Н. у процесі дисертаційного дослідження наукові результати, які можуть бути використані при економічному оцінюванні та управлінні інформаційною діяльністю підприємств. Зокрема, представляють інтерес такі положення:

- методичні положення з оцінювання інформаційної діяльності підприємств;
- послідовність планування інформаційної діяльності із застосуванням scgm-підходу;

- процеси організування інформаційної діяльності та мотивування працівників сфери інформаційної діяльності підприємства;
- моделі контролювання та механізм регулювання системи управління інформаційною діяльністю підприємств.

Результати дисертаційної роботи впроваджено на промислових підприємствах Львівської області: ПрАТ «Львівський локомотиво-ремонтний завод» (акт упровадження № 11/8 від 20.12.2018 р.), ПрАТ «Іскра» (акт упровадження № 11/8 від 20.12.2018 р. Основні положення дисертаційної роботи впроваджені у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» під час викладання дисциплін «Адміністративний менеджмент», «Стратегічний менеджмент» (довідка про впровадження №67-01-2010 від 20.11.2018 р.).

Відповідність теми дисертації профілю спеціальності

Дисертація Шпака Ю.Н. виконана державною мовою, якою автор володіє досконало. Стиль дисертації відповідає вимогам, які висуваються до кандидатських дисертацій, характеризується логічністю, обґрунтованістю, структурованістю, послідовністю.

Представлені автореферат, рукопис дисертації та графічний матеріал у повній мірі відображають зміст роботи, відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), вимогам п. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Не заперечуючи важливість та оригінальність дисертаційного дослідження, доцільно зупинитись на певних дискусійних моментах:

1. Автором розвинуто визначення поняття «інформаційна діяльність підприємств» як дій працівників інформаційної сфери підприємства, які забезпечують швидке прийняття виважених управлінських рішень щодо

тактики і стратегії ефективної роботи підприємства (с. 32 - 35 дисертації). Однак для забезпечення результативної роботи підприємства в роботі слід було би розширити перелік раціональних управлінських рішень, які можуть генеруватись у результаті дій працівників сфери інформаційної діяльності підприємства у межах їх інформаційної діяльності.

2. У розділі 1, п. 1.2 Шпаком Ю.Н. удосконалено типологію факторів, які визначають інформаційну діяльність підприємств шляхом виділення таких груп: економічно-управлінських, технологічних, інноваційних, законодавчих, глобалізаційних, соціально-психологічних факторів. Роботу значно підсилила би кількісна оцінка факторів та їх груп, які можливо провести шляхом кореляційно-регресійного аналізу. У подальшому результати оцінки слід було би використати з метою аналізування стану інформаційної діяльності підприємств та при її економічному оцінюванні.

3. У розділі 2, п. 2.1 вивчено методи, призначені для аналізування інформаційної діяльності. Автором структуровано їх залежно від завдань, що повинні бути виконані у процесі аналізування інформаційної діяльності. Проте не достатньо обґрунтованим є вибір аналітичних завдань щодо вивчення технологічних операцій, ресурсного забезпечення, ризиків інформаційної діяльності та чинників впливу на неї.

4. У розділі 2, п. 2.2 здійснено аналізування стану інформаційної діяльності підприємств, що передбачає дослідження витрат, результатів інформаційної діяльності, технічного забезпечення інформаційної діяльності низки вітчизняних підприємств. Однак моделювання бізнес-процесів інформаційної діяльності здійснено лише на ПрАТ «Львівський локомотиво-ремонтний завод». Автору варто було би здійснити моделювання на кількох підприємствах та порівняти отримані результати.

5. Здобувачем рекомендовано метод економічного оцінювання інформаційної діяльності підприємств, що містить рекомендовані критеріальні межі, які визначено автором за допомогою визначення власного значення

матриці попарних порівнянь значень інтегрального показника (п. 2.3). Доцільно було б навести сам розрахунок.

6. При формуванні системи стимулювання працівників інформаційної сфери діяльності підприємств на індивідуальному рівні передбачено ключові показники ефективності, які обраються експертним чином (розділ 3, п. 3.2). В роботі доречно було б конкретизувати, який саме метод експертних оцінок слід при цьому застосовувати.

7. Рекомендована багаторівнева систему стимулювання працівників інформаційної сфери апробована на ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод», що не здійснює скрам-планування та формування скрам-команд. Це не дозволило сформуванню системи стимулів на командному та колегіальному рівні. Автору слід було би обрати інше підприємство з метою емпіричної перевірки рекомендації із мотивування працівників сфери інформаційної діяльності підприємств.

8. Загальний висновок

Дисертація Шпака Ю.Н. на тему «Економічне оцінювання та управління інформаційною діяльністю підприємств» є завершеним науковим дослідженням, яке присвячене вирішенню актуальної наукової та практичної проблеми щодо економічного оцінювання та управління інформаційною діяльністю підприємств.

Автореферат дисертації відображає усі наукові положення, що захищаються.

Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами дослідження.

Тема роботи, об'єкт і предмет дослідження, її зміст, основні положення та висновки відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

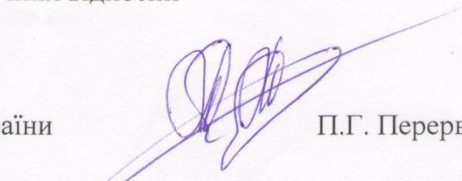
Згідно існуючих вимог, положення та результати дисертаційної роботи опубліковано у фахових виданнях, у виданнях, які входять до наукометричних баз даних та іноземному періодичному науковому виданні.

Результати дисертаційної роботи доповідались автором і обговорювались на науково-практичних конференціях та семінарах і знайшли своє практичне застосування.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що за своїм змістом, оформленням, актуальністю, глибиною вирішення наукових проблем, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертація Шпака Юрія Несторовича на тему «Економічне оцінювання та управління інформаційною діяльністю підприємств» відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема пунктам 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р. зі змінами і доповненнями), а її автор, Шпак Юрій Несторович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин
Національного технічного університету
„Харківський політехнічний інститут”,
доктор економічних наук, професор,
академік Академії економічних наук України

П.Г. Перерва

